

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор закладу вищої освіти
з наукової роботи Полтавського
державного медичного університету

професор

І.П.Кайдашев

2024 р.

ВИСНОВОК ПРО НАУКОВУ НОВИЗНУ, ТЕОРЕТИЧНЕ ТА ПРАКТИЧНЕ ЗНАЧЕННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ДИСЕРТАЦІЇ

за результатами фахового семінару при Полтавському державному медичному університеті щодо попередньої експертизи дисертаційної роботи аспірантки очної (денної) форми навчання кафедри психіатрії, наркології та медичної психології

ОРЛОВОЇ ОЛЬГИ ВЯЧЕСЛАВІВНИ

на тему

«НЕПСИХОТИЧНІ ПСИХІЧНІ РОЗЛАДИ У ОСІБ, ЯКІ ДОГЛЯДАЮТЬ ЗА ПАЦІЄНТАМИ З ДЕМЕНЦІЄЮ»,

поданої на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю

222 — Медицина (галузь знань 22 - Охорона здоров'я)
(протокол № 2 від 11 березня 2024 року)

Голова засідання — д.мед.н., професор Дельва І. І.

Секретар засідання — к.б.н., доцент Соколенко В.М.

Присутні:

д.мед.н., професор Дельва І.І., професор закладу вищої освіти кафедри нервових хвороб; д.мед.н., професор Дельва М.Ю., завідувач кафедри нервових хвороб; к.мед.н., доцент Гринь К.В., доцент закладу вищої освіти кафедри нервових хвороб; д.мед.н., професор Катеренчук І.П., завідувач кафедри внутрішньої медицини №2; к.мед.н., доцент Страшко Є.Ю., доцент закладу вищої освіти кафедри фізичної та реабілітаційної медицини; д.мед.н., професор Скрипніков А.М., завідувач кафедри психіатрії, наркології та медичної психології; д.мед.н. професор Животовська Л.В., професор закладу вищої освіти кафедри психіатрії, наркології та медичної психології; д.мед.н., професор Герасименко Л.О., професор закладу вищої освіти кафедри психіатрії, наркології та медичної психології; д.мед.н., професор Ісаков Р.І., професор закладу вищої освіти кафедри психіатрії, наркології та медичної психології; д.мед.н., професор Васильєва Г.Ю., професор закладу вищої освіти кафедри психіатрії, наркології та медичної психології; к.мед.н., доцент Рудь В.О., доцент закладу вищої освіти кафедри психіатрії, наркології та медичної психології; к.мед.н., Борисенко В.В., доцент закладу вищої освіти кафедри психіатрії, наркології та медичної психології; к.мед.н., Кидонь П.В., доцент закладу вищої освіти кафедри психіатрії, наркології та медичної психології; к.мед.н., доцент Фисун Ю.О., доцент закладу вищої освіти кафедри психіатрії, наркології та медичної психології; к.б.н., доцент Соколенко В.М., доцент закладу вищої освіти кафедри фізіології.

Всього присутніх: 15 осіб.

Порядок денний:

Попередня експертиза дисертаційної роботи аспірантки Орлової Ольги Вячеславівни на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 222 — Медицина (галузь знань 22 — Охорона здоров'я).

Тема дисертації затверджена на засіданні проблемної комісії з психіатрії, наркології та медичної психології ВДНЗУ «Українська медична стоматологічна академія» (протокол № 6 від 28 вересня 2020 року).

Дисертація виконана на базі Полтавського державного медичного університету.

Наукові керівники:

д.мед.н., професор Скрипніков А.М.,

д.мед.н., професор Животовська Л.В.

Рецензенти:

Катеренчук Іван Петрович - д.мед.н., професор закладу вищої освіти, завідувач кафедри внутрішньої медицини № 2 Полтавського державного медичного університету, має 3 наукові публікації, опублікованих за останні 3 роки за науковим напрямом, за яким підготовлено дисертацію здобувача, не входив до складу разових спеціалізованих рад більше ніж вісім разів упродовж останнього року та не входить до числа близьких осіб здобувача; здобув науковий ступінь доктора наук більш ніж за п'ять років до моменту створення спеціалізованої вченої ради.

Страшко Євген Юрійович - к.мед.н., доцент закладу вищої освіти, доцент кафедри фізичної та реабілітаційної медицини Полтавського державного медичного університету, має 3 наукові публікації, опублікованих за останні п'ять років із науковим напрямом за яким підготовлено дисертацію здобувача, з яких - 2 публікації у виданнях, проіндексованих у базах даних Scopus та/або Web of Science Core Collection; не входив до складу разових спеціалізованих рад більше ніж вісім разів упродовж останнього року та не входить до числа близьких осіб здобувача; здобув науковий ступінь кандидата більш ніж за п'ять років до моменту створення спеціалізованої вченої ради.

Слухали: доповідь аспірантки кафедри психіатрії, наркології та медичної психології Орлової Ольги Вячеславівни.

Вельмишановн Ірино Іванівно, члени фахового семінару, колеги, присутні!

Дозвольте представити вам дисертаційну роботу за темою: «Непсихотичні психічні розлади у осіб, які доглядають за пацієнтами з деменцією».

Пацієнти похилого віку з когнітивними порушеннями, потребують постійної присутності особи, яка надає необхідну допомогу та підтримку. Зазвичай, цю функцію виконує доглядач, який тривалий час перебуває або щоденно відвідує чи, навіть, проживає разом, підтримує постійний зв'язок, надає допомогу в повсякденному і соціальному житті.

Під час прогресування хвороби потреба у цілодобовому догляді зростає, що є чинником для постійного емоційного напруження і виснаження доглядачів. Виникають порушення адаптаційних процесів на вітальному та особистісному рівні, а також відчуття соціальної недостатності та реалізації, зниження здатності виконувати звичну роль у суспільстві, професійній сфері. Перебування в такому стані тривалий час є причиною виникнення емоційного виснаження: дратівливості, зривів, безсоння, психосоматичних захворювань.

Мета дослідження - на підставі системного дослідження соціально-

демографічних, клініко-анамнестичних, клініко-психопатологічних та адаптаційних особливостей доглядачів за пацієнтами з деменцією розробити та впровадити програму їх комплексної реабілітації.

Завдання дослідження:

Визначити розповсюдженість та структуру непсихотичних психічних розладів у доглядачів за пацієнтами з деменцією.

Дослідити клінічні характеристики та особливості психоемоційного стану осіб, що доглядають за пацієнтами з деменцією у зв'язку зі стресовим навантаженням.

Вивчити предиктори, що визначають формування непсихотичних психічних розладів у доглядачів за пацієнтами з деменцією.

Встановити відмінності, варіанти та тяжкість психосоціальної дезадаптації у доглядачів за пацієнтами з деменцією.

Виявити чинники психотравматизації, що призводять до розвитку непсихотичних психічних розладів і психосоціальної дезадаптації у доглядачів за пацієнтами з деменцією.

Науково обґрунтувати, розробити й визначити ефективність системи комплексної персоніфікованої реабілітації доглядачів за пацієнтами з деменцією.

У відповідності до мети дослідження та поставлених завдань на етапі скринінгу до даного дослідження залучено 126 осіб, які доглядали пацієнтів з деменцією та мали скарги непсихотичного характеру, а також 126 пацієнтів з діагнозом деменція у відповідності до Міжнародної класифікації хвороб 10-го перегляду, які потребували здійснення за ними постійного догляду. Догляд здійснювався, як на професійній основі, так і на підставі родинного зв'язку.

Усі доглядачі під час виконання та надання послуг догляду мали скарги непсихотичного характеру та звернулися за консультативною допомогою до лікарів-психіатрів. Досить часто доглядачі зверталися саме до того лікаря-психіатра, послугами якого користувався пацієнт із деменцією.

Таким чином, в результаті накопичення та аналізу емпіричних спостережень було сформовано гіпотезу щодо індукуючого впливу психопатологічної симптоматики асоційованої з деменцією на формування непсихотичних психічних розладів у осіб, які контактують із хворими на деменцію.

З урахуванням наукової гіпотези проведено сім послідовних етапів наукового дослідження.

На першому етапі проводили скринінг частоти скарг та звернень доглядачів за медичною допомогою за результатами якого встановлено не

лише загальні ознаки психосоціальної дезадаптації, а й виражені її форми у різних сферах, виявлено порушення соціального функціонування, якості життя, діагностовано чи підтверджено непсихотичні психічні розлади згідно критеріїв МКХ-10: неврастенію, розлади адаптації, тривожно-депресивні, тривожні розлади.

Другий етап дослідження передбачав вивчення історій хвороби пацієнтів із деменцією та проведення комплексного всебічного обстеження їх психічного, неврологічного та соматичного стану.

Під час першого та другого етапів дослідження сформовано та розроблено критерії включення та виключення як для доглядачів, так і для пацієнтів із деменцією.

Таким чином, остаточну вибірку даної роботи склали 104 пари, що складались із доглядача за пацієнтом з деменцією та особи з деменцією різного генезу

У процесі дослідження використаний опитувальник NPI, який надав змогу оцінити ступінь нейропсихіатричних порушень у хворих із деменцією та рівень дистресу, що виникає у доглядачів. А також, коротка шкала оцінювання психічного статусу MMSE для встановлення ступеню деменції у пацієнтів.

Професійні доглядачі здійснювали догляд за пацієнтами із більш вираженою частотою та тяжкістю нейропсихіатричних симптомів деменції (маячення, розгальмованість), що можна пояснити звертанням до послуг професійних доглядачів на пізніх стадіях розвитку деменції. Але на цьому тлі, самооцінка дистресу, яку вони переживали при виконанні професійних обов'язків, була нижчою ніж у доглядачів, які здійснюють догляд за важкохворим родичем із деменцією. На третьому етапі доглядачі пацієнтів із деменцією були розподілені на 2 групи: до першої групи належали 58 осіб - родичі пацієнтів, що мали родинні зв'язки, а до другої - 46 осіб, професійні доглядачі, які є кваліфікованими співробітниками по догляду за пацієнтами.

На четвертому етапі дослідження використовувався клініко-психопатологічний метод, який виконувався на загальноприйнятих засадах психіатричного обстеження пацієнтів шляхом інтерв'ю із подальшою верифікацією отриманих даних на підставі діагностичних критеріїв МКХ-10.

Обстеження доглядачів за пацієнтами із деменцією різного генезу дозволяло діагностувати наявність чи відсутність психосоціальної дезадаптації, та її особливості; з'ясувати вплив догляду за пацієнтом з деменцією на якість їх життя; адаптованість та стресогенне навантаження доглядачів під час догляду за пацієнтами. Отримані дані були використані для визначення подальшої психокорекційної та психотерапевтичної роботи.

Для діагностики психосоціальної дезадаптації у доглядачів за пацієнтами із деменцією різного генезу та визначення її варіанту і особливостей перебігу застосована шкала психосоціальної дезадаптації за Герасименко;

- Опитувальник самооцінки критичних життєвих подій Холмса Рея для діагностики стресу і стресостійкості;

- Рівень реактивної та особистісної тривожності досліджували за шкалою Спілбергера-Ханіна;

- Оцінка якості життя доглядачів здійснювалася за допомогою опитувальника SF-36;

- Шкала адаптації/дезадаптації (опитувальник вираженості психопатологічної симптоматики Дерогатіс;

- Шкала загального клінічного враження CGI-S;

- Шкала загального клінічного враження про покращення стану CGI-I.

З огляду на те, що у порівнюваних групах формування психопатологічної симптоматики мало різні механізми, з метою деталізації клініко-психопатологічних особливостей у доглядачів першої групи (з родинним зв'язком) застосовано шкалу «Догляд на дому», а другої групи (професійних доглядачів) - методику «Професійне вигорання». Дані методики допомогли встановити провідні мішені для психокорекційного та психотерапевтичного впливу у відповідних групах.

Отримані дані за шкалою оцінки психосоціальної дезадаптації підтверджують, що для пацієнтів першої групи, які мали родинні зв'язки із пацієнтом наявність психосоціальної дезадаптації носила більш виражений характер та була представлена переважно сімейним, виробничим та економічним варіантами.

У професійних доглядачів діагностовано переважно комунікативний варіант психосоціальної дезадаптації. Сексуальний, інформаційний, економічно-майновий та сімейний варіанти мали значно нижчі показники вираженості.

Клінічна структура виявленої поширеності та вираженості психопатологічних синдромів мала відмінності у доглядачів, які належали до першої та другої групи доглядачів. У групі сімейних доглядачів найбільшу питому вагу мав тривожно-депресивний синдром, депресивний, депресивно-іпохондричний відмічався у меншій мірі. У групі професійних доглядачів найбільш розповсюдженим був астеничний, а астено-депресивний та тривожно-астеничний синдроми спостерігалися рідше.

Встановлено, що для осіб, які здійснювали догляд за пацієнтами на основі родинного зв'язку, базовим, «наскрізним» порушенням була тривога, а

у професійних доглядачів – астенія.

Особи, які здійснювали догляд на професійній основі та не працювали понаднормово, мали збалансований робочий графік і значно кращі показники якості життя. У випадках родинного зв'язку та спільного проживання доглядачів із пацієнтом показники якості життя сягали найменших цифр, що свідчить про її низьку якість.

Проведене дослідження підтвердило роль стресу та соціальної дезадаптації в патогенезі невротичних синдромів. Доведено значну стрес-формуєчу роль догляду за пацієнтами із деменцією, особливо в дебюті непсихотичного психічного захворювання, коли соціальна дезадаптація індивідуума найбільш суттєва.

Встановлено, що група сімейних доглядачів мала переважно середнє, високе або дуже високе навантаження на емоційний та фізичний стан здоров'я. На формування якого впливали неочікуваність, раптовість хвороби близької людини та необхідність здійснювати за ним догляд.

Встановлено, що у першій групі доглядачів найвагомий вплив мав стан фізичного і психічного здоров'я особи, що доглядає та наявність допомоги зі сторони інших членів родини чи суспільства.

За нашими спостереженнями, на фізичний та психологічний стан сімейних доглядачів негативно впливало збільшення часу, який витрачався на догляд за хворим, тривалість захворювання пацієнта із деменцією, наявність підтримки з боку інших членів родини чи суспільства.

Встановлено, що доглядачі за пацієнтами із деменцією різного генезу, які надають свої послуги на професійному рівні є групою ризику відносно розвитку синдрому «емоційного вигорання», вважаючи, що вони належать до альтруїстичних професій та працюють у замкнених колективах від півроку і більше, а також задіяні у наданні різноманітної допомоги людям у критичних ситуаціях.

Загальним спрямуванням реабілітаційних заходів була стабілізація психоемоційного стану та редукція непсихотичних психічних розладів, зниження рівня стресового навантаження під час догляду за пацієнтами з деменцією, покращення показників їх психосоціальної адаптації у різних сферах функціонування та терапія і профілактика синдрому вигорання.

Базовими принципами комплексної програми реабілітації були системність, диференційованість та етапність. Оцінка ефективності реабілітаційних заходів базувалася на аналізі динаміки клініко-психопатологічного статусу, аналізі стану психосоціальної дезадаптації, рівня вираженості тривожно-депресивної симптоматики, особистісної та реактивної тривожності і стресостійкості.

Катамнестичне обстеження доглядачів за пацієнтами із деменцією через 6 місяців, відповідало сьомому етапу дослідження та довело ефективність впровадженої програми реабілітації.

Вельмишановні голове, члени фахового семінару, колеги та присутні на висновках дозвольте не зупинятися, адже ви попередньо були ознойомлені із ними до проведення фахового семінару.

Дякую за увагу!

Було поставлено 22 питання, на які дисертантка надала вичерпну відповідь.

У дискусії взяли участь: д.мед.н., професор Дельва М.Ю., д.мед.н., професор Катеренчук І.П., к.мед.н., доцент Страшко Є.Ю., к.мед.н., доцент Гринь К.В., д.мед.н., професор Герасименко Л.О., д.мед.н., професор Ісаков Р.І., д.мед.н., професор Васильєва Г.Ю., к.мед.н., доцент Рудь В.О., к.мед.н., доцент закладу вищої освіти Фисун Ю.О.

ВИСНОВОК

1. Актуальність теми. Деменція є серйозним мультидисциплінарним захворюванням, що зазвичай розвивається у літньому віці і впливає на всі сфери пізнання та характеризується поступовим погіршенням когнітивних функцій.

За прогнозами експертів Всесвітньої організації охорони здоров'я, кількість пацієнтів із деменцією у 2025 році може збільшитися в 1,7 разів в порівнянні із початком 20-го сторіччя та досягти 35 млн осіб, в той же час, як у 2040 році очікується збільшення до 80 млн, а у 2050 – до 131,5 млн.

Пацієнти похилого віку з когнітивними порушеннями, потребують постійної присутності особи, яка надає необхідну допомогу та підтримку. Зазвичай, цю функцію виконує доглядач, який тривалий час перебуває або щоденно відвідує чи, навіть, проживає разом, підтримує постійний зв'язок, надає допомогу в повсякденному, соціальному житті.

В Україні на даний момент надання допомоги пацієнтам із деменцією сприяють надмірному навантаженню на медичні стаціонари через відсутність альтернативного вибору для хворих та їх родичів. Місця, де надається професійна допомога з лікування та догляду за хворими, обмежені кількістю ліжко-місць і не завжди можуть задовольнити потребу у наданні вищевказаних послуг. Переважним чином, догляд за хворими здійснюється саме в домашніх умовах. Як наслідок, поза всяким сумнівом, на плечі родичів людини лягає велика відповідальність, оскільки догляд може тривати багато років.

Під час прогресування хвороби потреба у цілодобовому догляді зростає, що є чинником для постійного емоційного напруження і виснаження доглядачів. Виникають порушення адаптаційних процесів на вітальному та особистісному рівні, а також відчуття соціальної недостатності та реалізації, зниження здатності виконувати звичну роль у суспільстві, професійній сфері. Перебування в такому стані тривалий час є причиною виникнення емоційного виснаження: дратівливості, зривів, безсоння, психосоматичних захворювань, зокрема, артеріальної гіпертензії, ішемічної хвороби серця, ожиріння.

Актуальність проблеми догляду за пацієнтами із деменцією різного генезу в Україні є вкрай важливою, виходячи із завдання відновлення і збереження психічного здоров'я населення в цілому, зменшення негативних медичних та психосоціальних наслідків непсихотичних психічних розладів.

2. Тема дисертації затверджена на засіданні проблемної комісії з психіатрії, наркології та медичної психології ВДНЗУ «Українська медична стоматологічна академія» (протокол № 6 від 28 вересня 2020 року).

3. Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами Дисертаційна робота виконана згідно плану науково-дослідної роботи кафедри психіатрії, наркології та медичної психології Полтавського державного медичного університету (м. Полтава), «Психосоціальна дезадаптація в осіб із психічними непсихотичними розладами (предиктори формування, клініка, діагностика, реабілітація) № державної реєстрації: 0119U102861 та «Клініко-психопатологічні та параклінічні дослідження і оптимізація лікувально-реабілітаційних заходів при основних формах психічної патології та коморбідних розладах» № державної реєстрації: 0121U108235. Дана дисертаційна робота є їх фрагментом.

4. Особистий внесок здобувача у дисертації. Дисертаційна робота є особистою науковою працею автора. Здобувачем особисто проведено інформаційно-патентний пошук у відповідності до обраної теми. Особисто авторкою розроблено та описано дизайн дослідження, сформульовано мету та завдання дослідження. Власне авторкою здійснено соціально-демографічне, клініко-психопатологічне, психодіагностичне, психометричне обстеження. Проведено науковий аналіз отриманих результатів на підставі яких сформульовано висновки та практичні рекомендації. Розроблено, запропоновано, впроваджено систему комплексної персоніфікованої реабілітації доглядачів за пацієнтами з деменцією різного генезу.

5. Практичне значення отриманих результатів. Впроваджено в практичну роботу комплексну персоніфіковану систему диференційованої реабілітації для доглядачів за пацієнтами із деменцією різного генезу, що

побудована з урахуванням виявлених предикторів, клініко-психопатологічних особливостей та патогенетичних особливостей і взаємовпливу.

Вищевказана система впроваджена в практику роботи: КП «3-я міська клінічна поліклініка Полтавської міської ради»; КНП «Вінницька обласна клінічна психоневрологічна лікарня ім. О.І. Ющенко Вінницької обласної ради»; КП «Обласний заклад з надання психіатричної допомоги Полтавської обласної ради»; КНП «Обласна клінічна психіатрична лікарня Кіровоградської обласної ради»; КНП «Одеський обласний медичний центр психічного здоров'я» Одеської обласної ради; ДУ «Інститут неврології, психіатрії та наркології НАМН України»; КП «Дніпропетровська багатопрофільна клінічна лікарня з надання психіатричної допомоги» Дніпропетровської обласної ради.

Отримані наукові дані використовуються в навчальному процесі кафедри психіатрії, наркології та медичної психології Полтавського державного медичного університету МОЗ України; кафедри психіатрії, наркології, медичної психології та психотерапії Одеського національного медичного університету МОЗ України; кафедри неврології, психіатрії, наркології та медичної психології Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна МОН України.

6. Характеристики первинної документації. Комісія, затверджена наказом № 21–н, від 15 лютого 2024 року у складі: д.мед.н., професора Дельви М.Ю. (голова комісії), к.мед.н., доцента Несіної І.М., к.мед.н., доцента Фисуна Ю.О. та головного метролога ПДМУ Скрипник В.П., перевірили стан первинної документації і матеріалів дисертації Орлової Ольги Вячеславівни та встановила, що документи представлені в повному обсязі, оформлені необхідним чином (пронумеровані, прошнуровані, скріплені печаткою). Порушень у веденні та оформленні первинних документів не знайдено. Цифровий матеріал у перевірених комісією документах повністю базується на фактичному матеріалі проведених досліджень Орлової О.В.

7. Заключення комісії з питань етики. При виконанні роботи здобувач дотримувався вимог щодо гуманного ставлення згідно з вимогами Токійської декларації Всесвітньої медичної асоціації, Міжнародними рекомендаціями Гельсінської декларації з прав людини, Конвенції Ради Європи щодо прав людини і біомедицини, Законів України, наказів МОЗ України та вимог Етичного кодексу лікаря України. Комісією з питань біомедичної етики ВДНЗУ «Українська медична стоматологічна академія» (протокол № 188 від 25.11.2020 р.) порушень морально-етичних норм при проведенні науково-дослідної роботи не виявлено.

8. Наукове значення роботи.

У дисертації наведено теоретичне узагальнення і нове вирішення

наукового завдання, яке полягає в розробці комплексної програми диференційованої реабілітації для доглядачів за пацієнтами із деменцією різного генезу, що побудована з урахуванням виявлених предикторів, клініко-психопатологічних особливостей та патогенетичних особливостей і взаємовпливу. Практична цінність проведеного дослідження полягає у обґрунтуванні значимості виявлення психосоціальних факторів ризику як складової формування непсихотичних психічних розладів у доглядачів за пацієнтами із деменцією.

На основі отриманих результатів соціально-демографічного, клініко-анамнестичного, клініко-психопатологічного та психодіагностичного обстеження розроблено обґрунтовану комплексну персоніфіковану систему диференційованої реабілітації для доглядачів за пацієнтами із деменцією різного генезу, що базується на поєднанні психоедукації, психо- та фармакотерапії.

Встановлено, що для сімейних доглядачів головною метою реабілітаційного процесу має бути адаптація до нових змінених умов життя, пов'язаних із важкою хворобою родича та терапія психопатологічних розладів, для чого високу ефективність показало застосування когнітивно-біхевіоральної та сімейної психотерапії. Профілактична робота з сімейними доглядачами повинна бути спрямована передовсім на попередження рецидивів непсихотичних психічних розладів і відновлення психосоціальної адаптації.

Доведено, що для професійних доглядачів провідною метою реабілітації була корекція дезадаптивних поведінкових тенденцій із застосуванням методів групової психотерапевтичної корекції та особистісно-орієнтованої реконструктивної психотерапії. Для професійних доглядачів основну увагу слід спрямовувати на профілактику синдрому емоційного вигорання за допомогою аутогенного тренування з акцентом на навчання методам релаксації та саморегуляції вегетативних функцій з метою підвищення стресостійкості.

Впроваджено в практичну роботу комплексну персоніфіковану систему диференційованої реабілітації для доглядачів за пацієнтами із деменцією різного генезу, що побудована з урахуванням виявлених предикторів, клініко-психопатологічних особливостей та патогенетичних особливостей і взаємовпливу.

9. Відповідність вимогам оформлення дисертації.

Основний текст дисертації викладено на 209 сторінках машинописного тексту. Робота складається з анотацій українською та англійською мовами, вступу, аналітичного огляду літератури, 4 розділів власних досліджень,

аналізу й узагальнення результатів дослідження, висновків і списку використаних джерел. Матеріали дисертації ілюстровані 13 таблицями й 20 рисунками. Бібліографічний список містить 179 джерел, з них 45 % – закордонних.

10. Апробація результатів дисертації. Основні положення дисертації оприлюднено та обговорено на: International scientific and practical conference «Medicine and Health Care in Modern Society: Topical Issues and Current Aspects» (Lublin, 26-27 February 2021); International Scientific Conference «Innovation in Science: Global Trends and Regional Aspect» (Riga, 12-13 March 2021); Науково-практичному симпозиумі з міжнародною участю «Персоніфіковані підходи щодо неврологічної, психіатричної та наркологічної допомоги» (Харків, 07-08 жовтня 2021); Всеукраїнській науково-практичній конференції з міжнародною участю «Полтавські дні громадського здоров'я» (Полтава, 27-28 травня 2022); Всеукраїнській науково-практичній конференції з міжнародною участю «Медична реабілітація в Україні: сучасний стан та напрями розвитку, проблеми та перспективи» (Полтава, 8 вересня 2022); Всеукраїнській науково-практичній конференції молодих учених «Медична наука – 2022» (Полтава, 2 грудня 2022); Науково-практичній конференції з міжнародною участю «Психічні та психологічні розлади під час війни: лікування та реабілітація» (Харків, 24-25 травня 2023 року).

11. Наукові праці в яких опубліковані основні наукові результати дисертації:

1. Животовська Л. В. Особливості емоційно-особистісної сфери членів родини, що доглядають за пацієнтами з деменцією / Л.В. Животовська, А.М. Скрипніков, О.В. Орлова, О.І. Шкідченко // Вісник проблем біології і медицини. – 2020. – Вип. 2, Т. (156) – С. 26–30. *(Автором проведено збір даних, проведено аналіз, узагальнення матеріалу, підготовлено текст статті до друку)*

2. Орлова О. В. Аналіз чинників, які впливають на стан психоемоційної сфери осіб, що доглядають за пацієнтами з деменцією // Актуальні проблеми сучасної медицини: Вісник Української медичної стоматологічної академії. – 2021. – Т. 21, вип. 4 (76). – С. 53–56.

3. Орлова О. В. Показники якості життя осіб, що доглядають за пацієнтами з деменцією / О.В. Орлова, Л.В. Животовська, Д.І. Бойко, Л.А. Боднар // Проблеми екології та медицини. – 2021. – Вип. 25, № 5-6. – С. 16–19. *(Автором розроблена концепція дослідження, проведені збір даних та їх статистична обробка, підготовлено текст статті до друку)*

4. Orlova O.V. The burden of caring for patients with dementia under quarantine restrictions / O.V. Orlova, D.I. Boyko, K.S. Skoryk, Yu.Yu. Paida, L.V.

Zhivotovska // Azerbaijan medical journal. 2023 № 1. P. 121-129. *(Здобувачем особисто виконано збір, обробку та аналіз матеріалів дослідження, узагальнення результатів та їх статистична обробка, підготовлено текст статті до друку).*

5. Орлова О. В. Особливості особистісної характеристики осіб, що доглядають за пацієнтами з деменцією // Актуальні проблеми сучасної медицини: Вісник Української медичної стоматологічної академії. – 2023. – Т. 23, № 2. – С. 51-54.

6. Орлова О. В., Животовська Л. В. Оцінка ефективності програми комплексної психокорекції осіб, що виконують функцію догляду за пацієнтами з деменцією // Український вісник психоневрології. – 2023. вип. 3 (116). – С. 99–103. *(Автором проведено відбір і обстеження груп хворих, проведено статистичний аналіз, узагальнення матеріалу, підготовлено текст статті до друку).*

Наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

7. Животовська Л. В. Особливості стресостійкості осіб, що доглядають за пацієнтами з деменцією / Л. В. Животовська, О.В. Орлова, Д.І. Бойко, К.В. Гринь // Збірник тез наукових робіт учасників міжнародної науково-практичної конференції «Охорона та захист здоров'я людини в умовах сьогодення», м. Київ, 6–7 листопада 2020 р. – Київ: Київський медичний науковий центр. – 2020. – С. 29–32.

8. Орлова О. В. Афективні порушення у осіб, що доглядають за пацієнтами з деменцією / О.В Орлова, Л.В. Животовська, А.М. Скрипніков, Л.А. Боднар // Збірник тез наукових робіт учасників міжнародної науково-практичної конференції «Нове у медицині сучасного світу», м. Львів, 27-28 листопада 2020 р. – Львів: ГО «Львівська медична спільнота» . – 2020. – С. 18-22.

9. Орлова О. В. Вплив соціальної ізоляції на психоемоційну сферу доглядачів за пацієнтами з деменцією в період пандемії COVID-19 / О.В. Орлова, Л.В. Животовська, Л.А. Боднар, В.В. Борисенко // Збірник тез наукових робіт учасників International scientific and practical conference «Medicine and Health Care in Modern Society: Topical Issues and Current Aspects», Lublin, 26-27 February 2021. – Lublin, Republic of Poland: «Baltija Publishing» . – 2021. – С. 113-117.

10. Orlova O., Zhyvotovska L. The psychological impact of a pandemic covid-19 to people who care for patients with dementia // Збірник тез наукових робіт учасників International Scientific Conference «Innovation in Science: Global Trends and Regional Aspect», Riga, 12-13 March 2021. - Riga, Latvia: «Baltija Publishing». – 2021. – P. 60-64.

11. Orlova O. V. Factors influencing the psycho-emotional state of caregivers in patients with dementia during a coronavirus pandemic // O.V. Orlova, L.V. Zhyvotovska, Y.O. Fisun, O.A. Kazakov // Всеукраїнська науково-практична конференція з міжнародною участю "Полтавські дні громадського здоров'я" присвячена 100-річчю заснування ПДМУ, 28 травня, 2021. Wiadomości Lekarskie – P.1531.

12. Орлова О. В. Особливості стресостійкості осіб, що доглядають за пацієнтами із деменцією із урахуванням індивідуального хронотипу: матеріали Всеукр. міждисциплінарної наук.-практ. конф. з міжнар. участю «УМСА – століття інноваційних напрямків та наукових досягнень (до 100-річчя заснування УМСА)», (м. Полтава, 8 жовтня 2021 р.) / О.В. Орлова, Л.В. Животовська, А.М. Скрипніков, Д.І. Бойко, А.І. Животовська // Проблеми екології та медицини. – 2021. – Т. 25, № 3–4, (дод.). – С. 17–18.

13. Орлова О. В. Оцінка рівню стресостійкості осіб, що доглядають за пацієнтами з деменцією // Науково практичний симпозиум з міжнародною участю «Персоніфіковані підходи щодо неврологічної, психіатричної та наркологічної допомоги», 7-8 жовтня 2021, Харків, Україна: ДУ «Інститут неврології, психіатрії та наркології НАМН України», ГО «Асоціація неврологів, психіатрів і наркологів України».

14. Орлова О. В. Психічні та поведінкові розлади у пацієнтів із деменцією як предиспозиція для психоемоційних порушень сімейних опікунів / О.В. Орлова, Л.В. Животовська, В.В. Борисенко, О.А. Казаков// Збірник тез наукових робіт Всеукраїнська науково-практична конференції з міжнародною участю «Полтавські дні громадського здоров'я» м. Полтава, 27 травня 2022. - Полтавський державний медичний університет. – С. 28-30.

15. Животовська Л. В. Особливості ресурсу соціальної адаптації у доглядачів за пацієнтами з деменцією / Л. В. Животовська, О. В. Орлова, Л. А. Боднар // Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю «Медична реабілітація в Україні: сучасний стан та напрями розвитку, проблеми та перспективи», м. Полтава, 8 вересня 2022 р. Полтава. – 2022. – С. 18–20.

16. Орлова О. В. Некогнітивні симптоми пацієнтів з деменцією як основна детермінанта дистресу опікунів // Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції молодих учених «Медична наука – 2022», м. Полтава, 2 грудня 2022 р. – Полтава, 2022. – С. 18-19.

17. Орлова О.В. Вплив соціальної ізоляції на психоемоційну сферу доглядачів за пацієнтами з деменцією в період пандемії COVID-19 // Матеріали науково практичної конференції з міжнародною участю «Психічні та психологічні розлади під час війни: лікування та реабілітація», м. Харків,

Україна, 24-25 травня 2023 року. Національна академія медичних наук України Міністерство охорони здоров'я України Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна.

Наукові праці, що додатково відображають результати дисертації:

18. Орлова О. В. Свідоцтво про реєстрацію авторського права на твір № 117285. Науковий твір «Анкета: «Опитувальник для осіб, які доглядають пацієнтів із деменцією»: літературний письмовий твір наукового характеру; Дата реєстрації 20.03.2023 // Авторське право: офіційний бюлетень. – 2023. – С. – 4.

19. Орлова О.В. Свідоцтво про реєстрацію авторського права на твір № 123476. Науковий твір «Буклет-опитувач для доглядачів за пацієнтами з деменцією» / Орлова О.В., Скрипніков А.М., Животовська Л.В. літературний письмовий твір наукового характеру; Дата реєстрації 05.02.2024 // Авторське право: офіційний бюлетень. – 2023. – С. – 2.

12. Характеристика дисертанта, його творчий шлях у науці, ступінь його наукової зрілості тощо.

За період навчання в аспірантурі Орлова Ольга Вячеславівна набула теоретичні знання, уміння, навички та відповідні компетентності, передбачені освітньо-науковою програмою підготовки докторів філософії у Полтавському державному медичному університеті зі спеціальності 222 Медицина, оволоділа необхідними для здобувача освіти на рівні доктора філософії, компетентностями, технікою досліджень, методами планування, організації та проведення клінічних досліджень, узагальнення та аналізу одержаних результатів, підготовки оглядових та оригінальних публікацій, оформлення дисертаційної роботи.

Постійно поглиблює свої знання, у своїй роботі дотримується принципів біомедичної етики та академічної доброчесності.

13. Результати перевірки на наявність неправомірних запозичень. Полтавський державний медичний університет має внутрішню систему перевірки академічних текстів на наявність запозичень. Академічні тексти перевіряються на основі Положення «Про порядок перевірки у Полтавському державному медичному університеті текстових документів» - магістерських, кандидатських і докторських дисертаційних робіт, звітів за науково-дослідними роботами, наукових публікацій, навчальної літератури, навчально-методичних видань та засобів навчання на наявність плагіату», що базується на чинному законодавстві України. Публікації та дисертаційна робота Орлової Ольги Вячеславівни не містять текстових та інших запозичень.

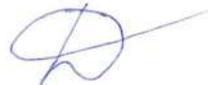
Рекомендації щодо офіційного захисту. На основі представленої

дисертаційної роботи, прилюдного її обговорення, відповідей на запитання та відгуків офіційних рецензентів, учасники фахового семінару при Полтавському державному медичному університеті вважають, що дисертаційна робота аспірантки кафедри психіатрії, наркології та медичної психології **Орлової Ольги Вячеславівни** на тему: «**Непсихотичні психічні розлади у осіб, які доглядають за пацієнтами з деменцією**» є закінченим науковим дослідженням, яке містить науково обґрунтовані результати щодо вирішення завдання сучасної психіатрії, а саме: ефективність розробленої комплексної програми реабілітації та профілактики для доглядачів за пацієнтами із деменцією.

Дисертація повністю відповідає вимогам до оформлення дисертації, затверджених Наказом Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 №40 із змінам, внесеними Наказом Міністерства освіти і науки України №759 від 31.05.2019 р. та «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» від 12 січня 2022 р. №44 та може бути представлена до офіційного захисту за спеціальністю «222 - Медицина».

Висновок прийнято одногolosно.

Голова фахового семінару,
д.мед.наук, професор

Ірина **ДЕЛЬВА**

Секретар фахового семінару,
к.б.н., доцент

Валентина **СОКОЛЕНКО**